

XXII. ročník

„Vtip jako zbraň“

FESTIVAL

židovské kultury

26.–30. 7. 2022

Holešov

המקום
Ha-makom
2022

ZPĚV, HUDBA, TANEC

ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY

PŘEDNÁŠKY, VÝSTAVY

HEBREJŠTINA

ŽIDOVSKÁ JÍDLA

XXII. ročník

„Vtip jako zbraň“

FESTIVAL

židovské kultury

26.–30. 7. 2022

Holešov

המקום

Ha-Makom
2022

PROGRAM FESTIVALU HA-MAKOM

26.–30. 7. 2022 | HOLEŠOV

Cesta za historií a židovskými památkami /neděle 24. 7./

■ Neděle
24. 7.

Židovská PRAHA – fenomén, který nemá ve světě obdoby

Pražské Židovské město – nejzachovalejší celek židovských památek v Evropě dnes patří k vyhlášeným turistickým magnetům Prahy.

Program: prohlídka s odborným průvodcem: Starý židovský hřbitov a Obřadní síň, Španělská synagoga, Staronová synagoga, Maiselova synagoga, Pinkasova synagoga, Jeruzalémská synagoga.

Cesta – vlakem z Hulína. Přihlášky a informace – MIC Holešov,
tel.: 571 160 880

Úterý - 26. července

■ 15:30

Vzpomínka na umučené židovské občany Holešova

a zasazení festivalového stromu

/parčík u bývalé Nové synagogy, nám. Svobody/

■ 17:00

Slavnostní zahájení Festivalu židovské kultury HA-MAKOM

Součástí slavnostního zahájení bude vernisáž výstavy
„OBRAZY BENJAMINA WALTERA“ a otevření výstavy
„Veselé putování židovskou historií“

/zámek - velký sál/

■ 18:15

O věrné a neutuchající lásce hloupého Lemela a hloupé Cipy

Kramářská píseň inspirovaná povídkou I. B. Singera o něžném souznění dvou hlupáků,
která vrací chuť do života!

Hrají frekventanti Šachova divadelního tábora, režie Vladimíra Dvořáková.

/podloubí zámku Holešov/

■ 19:00

HaChucpa

Zahajovací koncert festivalu

/zámecké nádvoří, vstupné 90,-/

SOUBOR HACHUCPA vznikl v roce 1997 při Ha Divadle. Byl inspirován programy, které již předtím uváděl Wolfgang Spitzbardt v tomto divadle (M. Buber: Cesta člověka, P. Celan: Slabika Bol). Spolu s Wolfem Spitzbardtem se na vedení souboru od počátku podílí dirigent a klavírista Vít Mareček. Po dobu své existence prošlo souborem HaChucpa mnoho lidí z řad studentů JAMU, brněnské konzervatoře, členů Ha Divadla, brněnské Židovské obce a dalších. www.hachucpa.cz/o-nas/

■ 21:00

Židovské hřbitovy a pohřbívání

Večerní prohlídka židovského hřbitova, kde se mimo jiné dozvíte spoustu zajímavostí nejen o holešovském hřbitově, ale také o dalších židovských hřbitovech a pohřbívání... (s Achabem Haidlerem, autorem knihy Židovské hřbitovy a pohřbívání. Autor touto publikací vzkazuje, že „život není lehký, ale není složitý a že smrti se bát netřeba...“).

Doporučujeme: čelovku (baterku) s sebou.

/Židovský hřbitov, vstupné 30,-/

Středa - 27. července

■ 13:00

Tajemné nápisy Šachovy synagogy

Seznámení s nástěnnými texty Šachovy synagogy v podání hebraisty – Jaroslava Achaba Haidlera.

Šachova synagoga v Holešově patří mezi nejvýznamnější památky nejen v Holešově a okolí, ale i v celé České republice. Jelikož je tato synagoga dnes již jedinou synagogou tzv. polského typu, která se zachovala v původní podobě, bývá označována dokonce jako světový unikát. Své jméno nese po významném učenci, rabínu Sabbatai ben Meir ha Kohenovi, který je také v Holešově pochován na nedalekém židovském hřbitově.

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

■ 14:30

Tajemství půdy: genizy synagogy v Holešově

Přednáška, PhDr. Lenka Uličná, Ph.D. – věda a výzkum, Jewishmuzeum Praha

Po staletí odkládali židé opotřebované rituální předměty do geniz, na půdy synagog, aby vlastní rukou nezapříčinili zničení Božího jména. Geniza fungovala jako ochranná instituce v centru židovského života. Půdy českých a moravských synagog, včetně holešovské Šachovy synagogy, vydaly fragmenty předmětů, které odhalují mnohé ze života dávných židovských obcí. V rámci projektu Tajemství půdy, podpořeného Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem prostřednictvím Fondů EHP, Židovské muzeum v Praze tyto nálezy konzervuje a zprostředkovává veřejnosti. V přednášce se dozvíte více o nálezech běžných i unikátních a i o těch, s jejichž interpretací si nevíme úplně rady.

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

■ 16:00

Židovský vtíp - zbraň i štít

Komponovaný program hudba (housle, klavír) a slova, ve kterém se dozvíte rozdíl mezi vtípem židovským a antisemitským, ale především se před vámi otevře autentický svět židovského humoru, který vyvěrá z tisícileté historie židovského lidu, jeho učení se Tóry a úspěšné snahy o přežití navzdory neustálému ohrožení.

O hudební část se postarají dámy z Moravské filharmonie Olomouc a vtipy vyprávět a jejich souvislosti vysvětlovat bude Jiří Arje Klimeš, redaktor Chajejnu – časopisu Židovské obce Olomouc. Přijďte se něco nového dozvědět a ...samozřejmě zasmát!

/Šachova synagoga, vstupné 70,-/

■ 17:30

Třicetiletí obnovy židovských památek v České republice

Přednáška Ing. Arch. Jaroslav Klenovský

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Za tři desetiletí od politických změn se podařilo dříve zanedbávaný segment židovských památek v našich zemích z větší části opravit a najít pro něj nové využití. Jak se to povedlo, či nikoli se pokusí komentářem k barevným fotografiím vysvětlit architekt Ing. Jaroslav Klenovský /Židovská obec Brno/.

■ 19:00

Chtěli nás zabít - nezabili - pojďme jíst a slavit!

Komponovaný program hudba (housle, klavír) a slova, který vás uvede do židovského způsobu slavení svátků. Ty nejdůležitější si společně připomeneme a to hudbou, zpěvem, vyprávěním a čtením z židovských zdrojových textů.

O hudební část se postarají dámy (Veronika Navrátilová - housle, Lucie Kaucká - klavír) z Moravské filharmonie Olomouc, vy - svým zpěvem a Jiří Arje Klimeš, koordinátor židovského vzdělávání Machon Moravia. Na vlastní nebezpečí budete moci ochutnat některé typické židovské pokrmy a nápoje různých svátků.

/Šachova synagoga, vstupné 70,-/

■ 20:45

Komorní koncert při svíčkách - AVRIX

Sefardské písně – ethno – world music z Holešova.

Soubor účinkuje ve složení - Kateřina Jurášková (zpěv), Danuše Pospíšilová (kytara) + Miroslava Kollerová (africký buben).

/Šachova synagoga, vstupné 70,-/

SOUBOR AVRIX - původní dvojice hudebnic se věnovala renesanční loutnové literatuře. Pozváním na Týden židovské kultury v roce 2004 si repertoár rozšířila o sefardské písně, které v roce 2009 spolu s hudebníkem Jiřím Boudou natočila na CD.

Na letošním koncertě uslyšíte kromě písní španělských Židů i renesanční i romantické španělské písně.

Čtvrtek - 28. července

■ 10:00 a
13:00

Po stopách Židů

Komentovaná prohlídka se správcem Šachovy synagogy Vratislavem Brázdilem a hebraistou J. Achabem Haidlerem.

/Židovský hřbitov/

Židovský hřbitov – Hřbitov byl založen ve druhé polovině 15. století a v současnosti se rozkládá na ploše 8190 m². Nachází se zde více než 1500 náhrobních kamenů, z nichž nejstarším čitelným letopočtem je rok 1647. V západní části pohřebiště se nachází tzv. rabínský okresek s hroby zdejších rabínů. Nejznámějším rabínem byl židovský učenec Šabtaj ha-Kohen (1621–63), zvaný Šach, jehož náhrobek ročně navštěvují stovky ortodoxních Židů z celého světa.

Náhrobky jsou uspořádány do nepravidelných řad, většinou ve směru sever – jih, s nápisy otočenými na východ. Nejzajímavější náhrobky pocházejí z počátku 19. století, vyznačují se bohatě členěnými obrysy, reliéfními ozdobami inspirovanými rostlinami nebo mušlemi.

Místní židovská komunita přestala existovat v roce 1940.

■ 14:00

80 let od zničení Nové synagogy v Holešově

Přednáška – Mgr. Jan Machala

/ Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Cílem přednášky je připomenutí osudů holešovské Nové synagogy, která byla od roku 1893 do roku 1942 dominantou dnešního náměstí Svobody, a kterou zbourali němečtí vojáci právě před 80 lety.

■ 15:15

„O dvou svatých zlodějích z Prostějova“

Jidiš píseň z konce 17. století jako historický pramen

Přednáška - Dr. Daniel Soukup / Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových FF UP v Olomouci/

/ Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Přednáška se zaměří na jidiš píseň o dvou Židech z Moravy, kteří byli obviněni z krádeže a následně popraveni v Prostějově roku 1684. Navzdory tlaku úřadů a místního kléru, aby se nechali pokřtít, a unikli tak trestu smrti, vytrvali ve víře svých předků. Zkoumaná skladba sloužila v první řadě k formování raně novověké aškenázské zbožnosti. My se proto soustředíme především na koncept „kiduš ha-šem“, židovského mučednictví, který navazuje na starobylou středověkou martyrologickou literaturu. Na stranu druhou tento jidiš text nabízí několik zajímavých detailů z oblasti raně novověkých dějin, zejména pak přitažlivé téma spolupráce židovského a křesťanského kriminálního podsvětí.

■ 16:45

CO JE ŽIDOVSTVÍ?

Diskusní pořad – Jaroslav Achab Haidler + Jiří Arje Klimeš

Mezi jevištěm a synagogou - o různých tvářích židovství si povídá herec a hebraista Jaroslav Achab Haidler s Jiřím Arje Klimešem, koordinátorem židovského vzdělávání Machon Moravia.

/ Šachova synagoga, vstupné 30,-/

■ 18:30

Pan Kaplan má stále třídu rád

Scénické čtení – Achab Haidler

Autor – Leo Calvin Rosten

/ Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Leo Calvin Rosten byl americký učitel a humorista známý zejména svými příběhy o frekventantu večerní školy angličtiny Hymanu Kaplanovi.

Leo Rosten pocházel z polské židovské rodiny, která se přestěhovala do New Yorku, když byly Rostenovi pouhé dva roky. Od dětství tak byl vychováván ve dvou jazykových kulturách, což později uplatnil ve své literární práci.

Když Leo Rosten podepisoval roku 1963 smlouvu na vydání svých dvou humoristických knih o panu Kaplanovi (první z nich znají naši čtenáři v podání Pavla Eisnera), netušil, kolik dřiny ho čeká. Vyzrálý spisovatel se totiž nakonec nespokojil pouhým spojením obou předchozích knih a dobrodružství přistěhovalce do Ameriky a „jazykového převratníka“ pana Kaplana, který se s osobitou logikou prodírá záludnou houštinou angličtiny, zcela přepracoval a obohatil o další epizody a postavy, takže v roce 1976 se objevila zbrusu nová kniha. Této hozené rukavice se chopil Antonín Přidal, aby se po čtyřiceti letech od prvního vydání Eisnerova zpracování páně Kaplanových jazykových klauniád pokusil o vlastní variantu. Jsme svědky překladatelského koncertu, jehož sólistou je jazyk, ohňostroje slovních pitvností, zkomolenin a přehmatů, kterých se — ovšemže na češtině — dopouští pan Kaplan i ostatní svěřenci začátečnické třídy profesora Parkhilla na newyorské Večerní přípravné škole pro dospělé. Pan Kaplan se tvrději odmítá řídit jakýmikoliv jazykovými pravidly a konvencemi, jako by chtěl celý jazyk „vybudovat znovu a od základů“, a proto učebna připomíná spíše soudní síň, „kde je před soudní stolicí postaven sám jazyk“, či bojiště, na němž pan Kaplan nemíní ustoupit „ani o pídu“. Díky této kongeniální variaci na Rostenovo téma se účastníme velkolepé oslavy naší mateřštiny, z níž Antonín Přidal vykouzlil nádhernou fantaskní grotesku.

■ 20:00

Sváteční Heda

komorní koncert

/ Šachova synagoga, vstupné 70,-/

Sváteční Heda je proměnlivé uskupení hudebníků pohybujících se v okruhu primitivní šansonérky Vladimíry Dvořákové a její autorské kuchyně. Speciální program bude zpestřen vybranými svátečními klezmerovými chody, proto si letošní „prázdninový“ unplugged koncert (při svíčkách?) servírovaný v prostoru Šachovy synagogy určitě nenechte ujít!

■ 21:00

„Kde je Anne Franková“ (v kinech od 1. 6. 2022)

Filmotéka

/zámecké nádvoří, vstupné 50,-/

Kde je Anne Franková začíná zázrakem: Kitty, imaginární kamarádka, které Anne Franková psala svůj slavný deník, ožije v dnešním Amsterdamu. Kitty, která si neuvědomuje, že od té doby uběhlo 75 let, je přesvědčená, že když je naživu ona, musí být i Anne. Vydává se na cestu do časů Anny Frankové, aby svou milovanou přítelkyni našla. Vyzbrojena vzácným deníkem s pomocí jejího kamaráda Petra, který provozuje tajný úkryt pro uprchlíky bez dokladů, sleduje stopy Anny od úkrytu až po její tragický konec během holokaustu. Kitty, ztracená v současném světě a znechucená nespravedlností, kterou musí snášet dětští uprchlíci, chce naplnit Annin odkaz. Svou upřímností předkládá poselství naděje a štědrosti adresované budoucím generacím.

Po mezinárodně uznávaném filmu Valčík s Baširem nominovaném na Oscara se režisér Ari Folman, držitel Zlatého glóbu, vrací se svým dalším animovaným rodinným filmem Kde je Anne Franková, adaptací mezinárodně oblíbené klasiky Deník Anne Frankové.

Pátek - 29. července

■ 14:00

Walter Stamberger - život a dílo

Přednáška – Mgr. Jan Machala /MKS Holešov, Městské muzeum/

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Přednáška navazuje na souběžnou výstavu OBRAZY BENJAMINA WALTERA v prostorách Městského muzea a galeri-ena zámku v Holešově a jejím cílem je připomenout loňské 100. výročí narození holešovského rodáka, Waltera Stam-bergera (1921–1997), výtvarníka, sinologa, historika, novináře, překladatele a též aktivního účastníka druhého odboje.

■ 15:15

Příběh Abrahama Arona - holešovský mord v roce 1774 podle vyprávění Jehudy Lejba z Lipníku. „Fake news“ v barokní době

Přednáška – Ing. Karel Bartošek /historik, odbor kultury a památkové péče MÚ/

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

Přednáška se zaměří na zabití Josefy Trneckové Židem Abrahamem Aronem v Holešově a na širší kontext vzniku prv-ního zdokumentovaného pogromu v Holešově v souvislosti se lživými obviněními Židů z rituálních vražd (a samozřejmě o trvalém problému „fake news“ a jejich ochotných příjemců tehdy i nyní.

■ 16:30

Zmizelí a zapomenutí - Židé v Bystřici p. Host.

Přednáška – Mgr. Karel Zahradník

Historie židovského osídlení v Bystřici pod Hostýnem - statistika /počet, povolání/ - zajímavé a významné osobnosti této komunity.

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

■ 17:45

Návrat domů – Jeruzalém 1967

Přednáška – Ing. Jaromír Vykoukal /Hanácký Jeruzalém a Klub vojenské historie Dukla
Vybojování svrchovanosti nad celým Jeruzalémem v rámci šestidenní války.

/Šachova synagoga, vstupné 30,-/

■ 19:15

Alma Rosé

Divadelní představení

/zámek, New Drive Club, vstupné 70,-/

Monodrama o rakouské houslistce židovského původu, která se narodila v roce 1906 ve Vídni do slavné hudební rodiny a koncertovala na pódii největších koncertních sálů Evropy.

Její otec Arnold Rosé byl prvním houslistou Vídeňské filharmonie a profesorem na konzervatoři, její matka byla sestrou Gustava Mahlera (dostala jméno podle jeho manželky Almy). Vystupovala jako sólistka od roku 1920, hrála v orchestru Vídeňské státní opery, v roce 1932 založila ženský orchestr Die Wiener Walzermädeln. Po anšlusu Rakouska emigrovala do Anglie. V listopadu 1939, tedy již po začátku druhé světové války, odjela na koncertní turné do Nizozemska. Přestože byla pokřtěna, byla dle nacistických zákonů židovského původu, což vedlo k rychlému zhoršování jejích životních podmínek, v r. 1943 byla transportována do osvětimského koncentračního tábora. Zde byla původně internována pod jiným jménem. Potom, co bylo později zjištěno, o koho se ve skutečnosti jedná, se stala dirigentkou Osvětimského dívčího orchestru. Jako vedoucí orchestru se jí podařilo přispět k záchraně mnoha životů spoluvězenkyň. V dubnu 1944 náhle zemřela, pravděpodobně po pozření otráveného jídla.

Účinkují:

Olga Strusková – režisérka, Alma Rosé – Sarah Hlaváčová, Dámské smyčcové kvarteto / H. Dostálová Roušarová – housle, M. Urbanová /G. Kubátová – housle, D. Mašková – viola, Vl. Sanvito – violoncello. Představení vzniklo ve spolupráci s Nadací Bente Kahan.

■ 21:00

Kabalat šabat – šábés právě začíná!

Večerem bude provázet hebraista Achab Haidler

/Šachova synagoga/

Šabat (v latinizované podobě též **sabat**, přes jidiš též **šábés**; s významem ustat, odpočinout; česky **sobota**) je v judaismu a některých křesťanských kruzích **sedmý den v týdnu**, věnovaný odpočinku a upuštění od pracovní a všední činnosti. Šabat je nejdůležitější svátek v judaismu (o post nejvyššího se dělí s Jom kipur), jeho dodržování je nařízeno přímo Desaterem a v rabínské literatuře je brán jako pravzor všech svátečních dnů.

Ustanovení šabatu v Tóře

Ustanovení šabatu vychází z biblické zprávy o stvoření světa, kde je závěr stvoření popisován takto:

„Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy. Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.“

Sobota - 30. července

■ 9:30

Big Band Holešov Josefa Hájka & Peter LIPA

Koncert – dopolední matiné

/zámecké nádvoří, vstupné 120,-/

BBH vznikl počátkem roku 2001 pod vedením kapelníka Josefa Hájka. Na svém repertoáru mají přes 300 titulů skladeb. Pravidelně účinkující na holešovském zámeckém nádvoří a ke svým koncertům si zvou hosty – sólisty jak z řad muzikantů, tak zpěváků.

S Peterem Lipou rádi hrají právě při Festivalu židovské kultury i dalších akcích mimo Holešov.

Peter Lipa

je zpěvák, skladatel, hudební organizátor, moderátor, manažer jazzového hudebního života, dlouholetý dramaturg a promotér předního evropského jazzového festivalu Bratislavské jazzové dni. V letech 1981-1987 Peter Lipa zpíval v Blues Bandu Luboše Andršty. V roce 1987 byl Petru Lipovi udělen titul zasloužilý umělec.

■ 10:45

„Odkaz rodiny Jelínků současné době“

Prezentace spojená s ochutnávkou košer produktů – pálenek a košer slivovic firmy R. Jelinek Vizovice v podání prokuristy firmy Ing. Vladimíra Darebníka.

/ (po koncertě), zámecké nádvoří/

Závěrečný festivalový večer

Slunce zapadá a festival pomalu končí....

Sobota 30. července

/Vstupné na celý večer v předprodeji = 150,- / na místě = 190,-/

■ **17:00**

„Když se tloukla okna“

Loutkové představení

/zámecké nádvoří/

Krátké divadelní představení nejen pro děti....v podání herců Loutkového divadla Starost Prostějov.

■ **18:00**

Procházka minulým stoletím –

„Jak se měnila móda od secese po protektorát“

/zámecké nádvoří/

Dámy a pánové, přijďte si užít večer nejen s hudbou, ale i s módou! Ukážeme Vám, jak se měnila móda od secese po protektorát, dozvíte se, v čem velkoprumyslníci mohli/cestovali, v čem přijímali návštěvy, nahlédneme do odpoledního a večerního šatníku, s důrazem na módu 20. a 30. let ve stylu Velký Gatsby. Dozvíte se o zajímavých osobnostech – např. světově uznávané návrhářky židovského původu Elsy Schiaparelli, (konkurentka Coco Chanel) která je známá svými výjimečnými modely, se kterými oslňovali nejen tehdejší hvězdy filmového plátna, sportu, ale také tehdejší aristokratická společnost. Z její spolupráce s Jean Cocteau a Slavadorem Dalí vznikly nejznámější modely a některé z nich můžeme ukázat... včetně klobouku ve tvaru hodin, klobouk ve stylu boty, klobouk ve stylu rukavice a další.....

To a spoustu dalšího zajímavého. Účinkují: Kloboukový klub DANTES Brno pod vedením Radky Chabičovské.

■ **20:00**

Meckie Messer

Klezmer band

/zámecké nádvoří/

Samotný závěr festivalu bude patřit muzikantům z České-
ho ráje, kapele, která se zaměřuje na volnou interpretaci
židovských písní ze střední a východní Evropy. Způsob
jejího hraní je naprosto originální, netradiční a jedinečný.
Tomu odpovídá i nástrojové složení. Akordeon, basa, ba-
njo, housle, saxofon, to vše doplněné skvělým altem zpě-
vačky. V repertoáru naleznete kromě klezmerových písní
i další melodie z oblasti world music. Kapela vydala již dvě
CD s tímto repertoárem, první v roce 2013 s názvem SHA
SHTIL a druhý v roce 2018 s názvem SHEIN.

Kapela účinkuje ve složení:

Veronika Mireková - zpěv /vocals

Jarda W.Kotek - kontrabass, baskytara / contrabass, bass

Petr Kostka - kytara, banjo / guitar, banjo

Káťa Vlastová - saxofon, příčná flétna/ saxophone, flute

Lenka Součková - housle/ violin

Jan Paulík - bicí /percussion

Ondřej Zlevor - akordeon /accordion

Doprovodný program během festivalu:

■ Natáčení dokumentárního filmu - Židovský hřbitov v Holešově s Achabem Haidlerem a Vratislavem Brázdilem

/Holešov TV/

Výstavy:

■ Veselé putování židovskou historií

26. 7.-28. 8. /zámek, arkády/

Výstava vychází z knihy *Cha cha chá, zasmál se Mordechaj* (Argo, 2020). Ta seznamuje čtenáře s dějinami Židů na našem území formou dobrodružného příběhu. Vydejte se s uličníkem Mordechajem napříč deseti stoletími a seznamte se s pozoruhodnými osudy Židů, kteří se usadili a žili v Čechách a na Moravě.

Víte, co označují slova Pesach, košer nebo šabat? Zjistěte, proč se dávají na židovské hroby kamínky, co je Tóra a kdo byl rabi Löw, jak vypadá židovská svatba a spousta dalších zajímavostí ze života židovských sousedů.

Mgr. Klára Smolíková je mimo jiné autorkou publikací *Pozor, v knihovně je kocour!* (2019), *Spolkla mě knihovna* (2017), *H. U. S.* (2015), *Husův dům* (2015), *Jak se staví město* (2014), *Řemesla* (2013) a *Husité* (2012), které popularizují českou historii kombinací příběhu, komiksových stránek či sekvencí a doplňujících infoboxů s dalšími rozvíjejícími informacemi.

Mgr. Tobiáš Smolík je absolventem hebraistiky a etnologie. Zaměřuje se na popularizaci židovské historie i obecných dějin. Působí jako lektor edukačních programů a je kapelníkem klezmerové kapely. Pro židovskou čtvrť v Třebíči vytvořil naučnou stezku (2019), literární debut si odbyl povídkou ve sbírce *Excelsior, gentlemani!* (2014).

Vojtěch Šeda je absolventem ilustrace a grafiky na UMPRUM. Ilustrátor a komiksový tvůrce se vedle tvorby krátkých stripů a novinových ilustrací často věnuje tématům z českých dějin. V poslední době ilustroval komiksové knihy *Průvodce neklidným územím 2* (2018), *Hrdinové 2*, největší příběhy českého hokeje (2019) nebo *Gravý průvodce Prahou* (2020).

Odborného dohledu se ujali doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc., a doc. PhDr. Pavel Sládek, Ph.D.

■ OBRAZY BENJAMINA WALTERA

26. 7.-2. 10. /zámek, Muzejní galerie/

Připomenutí loňského 100. výročí narození holešovského rodáka, Waltera Stambergera (1921-1997), výtvarníka, sinologa, historika, novináře, překladatele a v neposlední řadě aktivního účastníka druhého odboje.

Prodejní výstavu více než padesáti obrazů bude doplňovat **výstava věnovaná pohnutým životní osudům umělce**, který pocházel z holešovské židovské komunity.

Výstava o Walteru Stambergerovi a výstava obrazů, které vytvořil pod uměleckým jménem Benjamin Walter, se bude konat ve dnech 26. července - 2. října 2022.

Vernisáž proběhne v den zahájení tradičního Festivalu židovské kultury Ha-Makom.

Židovská kuchyně:

■ 26.–30. 7. /zámek, zámecká restaurace/

Poznejte rozmanitost židovské kuchyně a přijďte ochutnat tradiční židovská jídla, jako je šoulet, cimes, kuglu, pečenou kachnu s jablky, kreplach i spoustu dalších... (jídla jsou podle židovských receptury, ale nejsou košer).

Workcamp

■ 20.–30. 7.

Mezinárodní brigáda dobrovolníků, kteří budou pomáhat s údržbou židovského hřbitova a při organizaci židovského festivalu. Koordinátorem mezinárodní brigády je sdružení INEX – Sdružení dobrovolnických aktivit Praha.

Vstupenky na festival

Vstupenky v předprodeji v Informačním centru nebo na místě před začátkem akce.

■ Permanentka na všechny akce festivalu

Dospělí: 740,-

Senioři, studenti, ZTP: 540,-

Děti do 10 let zdarma

■ Sobotní večerní program „Závěrečný festivalový večer“

V předprodeji: 150,-

Na místě: 190,-

Změna programu vyhrazena.

Informace v kostce,

aneb co jste už slyšeli, ale možná si rádi připomenete...

■ Židovská kuchyně

Každá kuchyně vypráví svůj vlastní příběh. Na pozadí židovské kuchyně se odehrávají příběhy lidí, kteří byli vyhnáni ze své země. Hospodin určil Židy jako vyvolený národ a kázal jim pravidla, podle kterých se mají stravovat, aby se odlišili od ostatních národů. Soubor těchto pravidel nalezneme v kašrutu (souhrn pravidel a zvyků, kterými se řídí příslušníci judaismu). Tato práce pojednává o těchto zásadách, které jsou spojené jak s konzumací jídla, tak i nápojů, a zdali je židé stále dodržují. Popřípadě jak si je vlivem prostředí, ve kterém žijí, sami upravují. Dále co je to košer a jaké jsou košer značky. Jaké možnosti dodržování kašrutu mají v České republice ortodoxní židé. A v neposlední řadě tato práce zmíní nějaké zajímavosti dodržování kašrutu.

■ Judaismus

Judaismus je nejstarší náboženství, které stále dodržuje a hlavně respektuje svou vlastní filosofii podle Tóry i v případě, kdy se mluví o tradicích a zvyklostech. Zaměříme se na jednu z nich - na jídlo a kuchyni. Židé mají unikátní gastronomické obyčeje a tradice, které jsou popsány v Tóře a v dalším výkladu židů Talmudu (ústní výklad Tóry). „Každá kuchyně má svůj příběh. Židovské jídlo vyprávuje příběh o vykořeněných, putujících lidech a o jejich zmizelých světech.“ Zejména u ortodoxních židů se hodně zdůrazňuje věrnost k tradici, samozřejmě to znamená dodržování i zmíněných kulinářských zvyků a stolování ve společnosti a všude jinde.

Košer (neboli Kašrut) jsou pravidla, která určují, jaké potraviny jsou košer, která jsou povolena pro spotřebu. „Měli byste jíst maso ze zvířat, která jsou přežvýkavci a mají rozdělená kopyta, což vylučuje prasata, koně či králíky. Kromě toho musí být každé zvíře obětováno v rituálu, při kterém ztrácejí všechnu krev. Z ryb jsou dovoleny jen ty, které mají šupiny a ploutve. Měkčíši nejsou košer“.

V Tóře se píše toto:

1-Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi a řekl jim: 2- „Mluvte k Izraelcům: Ze všech zvířat na zemi smíte jíst tyto živočichy: 3 -Všechno, co má rozdělená kopyta tak, že jsou kopyta rozpolcená úplně, přežvýkavce mezi zvířaty, ty smíte jíst. 4- Ale z přežvýkavců a z těch, kdo mají rozdělená kopyta, nesmíte jíst velblouda, který sice přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; 5-damana, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; 6-zajíce, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; 7-vepře, který sice má rozdělená kopyta tak, že jsou úplně rozpolcená, ale nepřežvykuje; bude pro vás nečistý. 8-Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete; budou pro vás nečistí!...)

46 To je řád o zvířatech, o ptácích a o všech živých tvorech pohybujících se ve vodách i o všech, kteří se hemží po zemi.

47 Je nutno rozlišovat mezi nečistým a čistým, mezi živočichy, kteří se smějí jíst, a těmi, kteří se jíst nesmějí.“

Stejně tak není možné míchat maso a mléčné výrobky. Po spotřebě masa by se mělo čekat několik hodin. Židé velmi vážně dodržují půst a vlastní svátky. Samozřejmě, že při svátcích se musí jíst co možná nejlepší jídlo a připravuje se ho mnoho.

K určitým svátkům patří určité jídlo. Řekneme si ta nejdůležitější:

Roš Hašanah (židovský Nový rok) - mezi zákony a zvyky spojené s tímto svátkem patří namáčení chleba, používaného při pozhnání, do medu a stejně tak i kousků jablek, což symbolizuje, že nadcházející rok bude sladký. Používají se kulaté bochníky chleba (symbolizují rytmus roku jako koloběhu), pojdají se rybí hlavy (jako symbol plodnosti) a mrkve (symbol úrodnosti a plodnosti).

Šabat (den odpočinku) - podle Talmudu měl být Šabat dnem radosti a krásy a příležitostí k přípravě nejlepšího jídla, normálně se připravuje v pátek večer. Aškenázští židé jedí „pečené kuře anebo sladkokyselou rybu s omáčkou z vajec a rybu s vlašskými ořechy“. V sobotu jako hlavní oběd mají "cholen - dušené maso, které se vařilo přes noc a k tomu plněné kiše chelet, kompoty a piškot nadívaný slepičím masem. ".

Jom kipur (den smíření) - je dnem půstu a modliteb, židé si připomínají zemřelé. Příbuzní jedí slepičí polévku s plněnými masovými knedlíčky nebo „kreplach“.

Praktická část

Příslušníci židovského národa dodržují vlastní specifické zvyky, které ovlivňují celý jejich život. Stravování tvoří každodenní součást života všech lidí na zemi a pro židy je důležitý kašrut, který jim dává návod pro správu přípravu a konzumaci potravin.

Kašrut

Kašrut je souhrn pravidel a zvyků, kterými se řídí příslušníci judaismu. Podstatou je rituální čistota, která se dodržuje v židovské kuchyni. V moderní době již nelze každou potravinu, kterou se žid chystá zkonzumovat, předem prověřit, aby se zjistilo, jestli je opravdu košer. Toto zapadá spíše do tradiční společnosti, kdy každý sní to, co si sám vypěstuje, odchová. Může tedy sledovat a odstraňovat veškeré překážky, které se v jídle mohou objevit. V dnešní době tedy stojí kašrut na důvěře. Židé musí věřit, že potraviny označené značkou košer jsou opravdu rituálně čisté. Název je odvozen od slova **כשר**, kašer (v aškenázské výslovnosti hebrejštiny **košer**), což znamená vhodný, přeneseně rituálně čistý. V této souvislosti se používá výraz chok, který říká, že kašrut nemá logické odůvodnění, není to věc rozumu, ale příkazu od Hospodina. Jelikož chtěl, aby Židé byli vyvoleným národem, který se bude lišit od ostatních. Takže zmínky laiků o tom, že se jedná o zdravou stravu či nějaký druh diety jsou neopodstatněné.

Ten, kdo dodržuje kašrut, se nazývá **šomer kašrut**.

Pravidla jsou velmi složitá, ale dodržovat se musí, protože každý snědený kousek špatně připravené, nečisté potraviny, znamená pro příslušníky judaismu hřích, který již nelze odčinit.

Kde se vyskytují pravidla Kašrutu?

Veškeré příkazy a omezení v rámci přípravy a konzumace potravin židé čerpají z Tóry, Talmudu, Šulchan Aruchu a Minha-gu.

Tóra (hebrejsky **תּוֹרָה**) říká, že se má vše před přípravou jídla prohlížet a to co nejde prohlédnout, se jíst nesmí. Oběti, které byly obětovány v chrámu, a které jsou zmíněny v Tóře jsou zaručeně košer, jsou to například hrdličky a holubi, stejně jako zvířata, která plula na Noemově arše.

Talmud (hebrejsky **תּוֹמַל**) je průvodce židovskými zákony a biblickými příběhy. Skládá se z Mišny (soubor židovských zákonů) a Gemaru (práce rabínů). V Mišně je detailně popsáno, jak se co má zabít, očistit.

Šulchan Aruch (hebrejsky **שולחן ערוך**, prostřený stůl) je sbírka, která shrnuje židovské náboženské právo. Sestavil ji rabín Joseph Caro (16. století). Šulchan Aruch představuje minimum, které je nutné znát z židovského myšlení. Protože na maso musí být jiné nádobí než třeba na ostatní potraviny, Šulchan Aruch nám říká, jak nádobí rozdělit, jaké nádobí na co používat.

Poslední, čím se židé řídí je **Minhag** (hebrejsky **מנהג**, místní zvyk) znamená více než zákon.

Pravidla kašrutu

Konzumace masa

Jak už bylo napsáno výše, soubory pravidel košerné židovské kuchyně vychází, jako všechny principy každodenního života židů, z Bible, Talmudu a Šulchan Aruchu. Tyto posvátné knihy rozdělují zvířata na vhodná k přípravě pokrmů a na nevhodná. Zvířata čistá a nečistá. Potravu lze připravovat pouze ze **savců, přežvýkavých sudokopytníků**, jako je skot, ovce, kozy, buvoli, jeleni, srny, daňci, kamzíci nebo losi. Nepoužívá se divoký ani domácí vepř, protože nepatří mezi přežvýkavce. Zakázán je i kůň a osel, kteří jsou lichokopytníky. 9)

Co se týče **ptáků**, jsou za rituálně čisté považováni všichni domácí opeřenci. Husa, kachna, slepice, holub a krůta. Z divokých ptáků je možné konzumovat bažanta, koroptev a křepelku.

Ryby se jedí ty, které mají šupiny, ploutve a jež se rozmnožují jikrami. Kapr, candát, štika, losos, okoun a další. Zvířata se začala jíst až po potopě, protože nezbylo už nic jiného k jídlu. Horká voda, která byla při potopě všechno vyčistila.

Maso x mléko

Dalším pravidlem je oddělit masité a mléčné produkty. **Tyto dvě potraviny nelze jíst společně a také jejich příprava musí být oddělena.** Židovská kuchyně musí být proto oddělena na dvě části. Pro přípravu masa musí být jiné nádobí, utěrky, výlevky, přístroje než pro přípravu a konzumaci mléčných pokrmů. Pokud finance nestačily na dvojí vybavení jedné kuchyně, muselo se před přípravou masitého a mléčného jídla nádobí košerovat – dobře ho vypařit horkou vodou. V této kuchyni nenajdeme omáčky obsahující maso, masové polévky zahuštěné smetanou aj.

Po konzumaci masitého jídla můžeme sníst například sýr až po šesti hodinách, musí být nějaká přestávka. Ta se může geograficky odlišovat. Například v Holandsku je to 30 minut, jinde to mohou být 3 hodiny, ale většina židů čeká 6 hodin. Jiné je to, když začínáme s mléčným produktem. Po požití si pak musíme vypláchnout ústa, umýt si ruce a mléčné jídlo zajíst chlebem.

Čokoláda je považována za parve (neutrální), ale nesmí v ní být mléko, také proto, že se dává dětem během svátku, kdy se jí maso a víme, že mléčná a masitá strava musí být oddělena.

Zákaz požívání krve

V Tóře se toto pravidlo vyskytuje dvakrát, ve druhé knize (Šmot) a v páté (Devarim). Židé nepožívají **oběhovou krev**, protože je **nositelkou duše**, proto tu, která dopadne na zem přikryjí hlínou, aby se duše navrátila zpět do země. Rybí krev za krev nepovažují, protože je studená.

Zvířata zabíjí diplomovaný specialista **šochet**, který má být bohabojným židem a nesmí být starý nebo nemocný. Šochet zpravidla mnoho let studuje v **Ješivě** (židovská škola vyššího vzdělání, určená zejména pro studování Talmudu a židovského náboženského práva – **halachy**), pak na jednoročním kurzu pro řečníky s finální zkouškou. Za určitou dobu probíhá přezkoušení. Tato pravidla porážky jsou složitá, proto je může provádět jen vyučený člověk.

Hlavním atributem je speciální správně nabroušený nůž, který musí být nejen ostrý, ale úplně hladký. Hladkost nože často kontroluje nejen šochet, ale i rabín.

Šchita (rituální porážka) se provádí již od 11. století. Nemá se zabíjet zvíře, které je v blízkosti jiného zvířete. **Šochet** přetne nožem hrtan a jícen zvířete tak, aby vyteklo co nejvíce krve a zvíře necítilo bolest. Při splnění všech pravidel se dále musí odstranit zbytky krve vsáknuté do masa. Maso má být opráno ve vodní lázni a na hodinu důkladně nasoleno. Tento proces se jmenuje **Melicha**. Jedině po tomto úkonu je maso považováno za **košer**.

Zvíře se neomračí (židům to připadá horší), ale rovnou se podřízne. To se nelíbí některým organizacím a v některých zemích chtějí tento způsob usmrcení zvířat zakázat. Proto vznikla unie ortodoxních rabínů (při EU).

Další pravidla kašrutu

Při konzumaci potravin se židé řídí i dalšími pravidly.

Tóra říká, že každý sedmý rok, takzvaný **šabatový rok**, se má nechat půda ladem, má se nechat odpočinout. Po tomto roku na ni neexistuje vlastnické právo. V Izraeli půdu pronajmou arabům, kteří prodávají plodiny do Evropy a celá tato roční produkce není košer. Jedním z důvodů proč Hospodin dovolil, aby byl roku 70 zničen jeruzalémský chrám Římany bylo, že židé nenechali ležet půdu ladem, nevážíli si jí. Vypálení berou tedy jako vlastní pochybení. Z Chrámu zbyla Zeď nářků. První tři roky růstu stromu se ho v Izraeli nikdo nesmí dotknout. Čtvrtý rok se plodinami ze stromu nakrmí zvířata a až pátý se z něj může jíst. Toto pravidlo se nazývá **orla**. Lepší je jíst to, co není z Izraele, není totiž jisté, že se jedná o plodiny z pátého roku.

Kdy se nejí vůbec, kdy se může porušit kašrut, jak se napraví porušení?

Na den smíření (desátý den po Novém roce) se nejí žádné jídlo od západu slunce do setmění následujícího dne. Připomíná se, že není jen tělesná schránka, ale i duše. Půst musí dodržovat i nemocní.

Pravidla se mohou porušit, pokud jde o Pikuach nefes (ohrožení duše). To se mohlo stát například v období 2. světové války. Někteří i přesto nechtěli porušit pravidla kašrutu.

Pokud je žena těhotná a má „chutě, může si po rituálu dát nekošer jídlo. Rituál spočívá v tom, že jí její manžel přesvědčuje o nesprávnosti porušení kašrutu.

V době chrámu by tato těhotná žena byla do večera nečistá, dokud by nepřinesla oběť do chrámu. Dnes nemůže být žádnému z židů odpuštěno, protože chrám shořel. Samotný moudrý král Šalamoun si nevěděl rady, jak se stát, po vyhoření chrámu, rituálně čistým. Nechal spálit červenou krávu a jejím popelem se všichni kropili, tím se stalo, že všichni byli ještě více nečistí. Dnes je alternativou období před koncem roku, kdy všichni dodržují košer le mehadrin (pod dohledem). Dívky nemusejí kašrut dodržovat do 12-ti let a chlapci do 13-ti let.

Nápoje

Správné dodržování kašrutu se netýká jen jídla, ale i pití.

Alkohol se může pít, pokud je bez červů, hadů atd., **má více než 30 % alkoholu a není v něm žádný další extrakt.**

Při výrobě košer vína jsou důležité úkony, které se týkají zpracování hroznů, rmutu, moštu a vína (nejedná se tedy o pěstování vinné révy nebo sklizeň). Tyto úkony provádějí **židovští pracovníci**, kteří se musejí modlit, chodit do synagogy, jíst košer stravu a světit sobotu. Naprosto všechny látky používané při výrobě musejí být také košer. Pokud láhev otevře někdo jiný než žid, přestává být víno košer. Tento problém řeší pasterizace, po otevření někým jiným než židem, zůstává víno košer.

V České republice můžeme najít dvě vinařství, která se věnují výhradně výrobě košer vína. Vinařství jsou v Chrámcích u Mostu a na Moravě.

Aby byl džus košer, musí být 100 % a jednodruhový.

ČR

V České republice je malá komunita lidí, která ji **košer**, takže pokud se na jatkách zabíjí stádo krav, je pravděpodobné, že ½ bude rituálně nečistá. Může se stát, že nebyl správně přeríznut hrtan nebo jícen na krku zvířete. Během porážky nesmí být narušena hladkost ostří nože. Dále se musí zkontrolovat tělo zvířete. Zda bylo zdravé a nemělo nějaká zranění. U dobytka se kontrolují hlavně plíce. Pokud je jakákoliv výše vyjmenovaná věc v nepořádku, je porážka neplatná. Proto je pro tak malý počet lidí lacinější dovoz. Dováží se například z Holandska.

V ČR se jedí štiky, jinde jsou považovány za nečisté.

Šoulet je zde hodně suchý oproti Blízkému Východu, jsou v něm kroupy.

Existuje **košer** seznam vydaný pražským rabinátem, na kterém jsou například potraviny v kategorii chalav akum, kdy je zaručeno, že se jídlo nemísilo s jiným, které se nesmí konzumovat. Patří sem například ochucené mléko Tatra, kromě karamelového. Jogurty Zott a Monte, které jsou vyrobeny v Německu. Džusy se pijí například Rauch, Cappy, Yo, kromě multivitaminu a hroznové šťávy. Jsou zde zahrnuty například i kloubní preparáty od firmy Walmark (Proenzi 3, Proenzi MSM+glukosamin), zubní pasty od firmy Colgate.

V Čechách je málo košer restaurací, výroben a obchodů. Možnost košer stravování nabízejí i školky, školy a domy pro seniory. **V Praze jsou to konkrétně tyto:**

Židovské školky

Děti nejsou zavázány dodržovat náboženská pravidla, ale měly by se cvičit v jejich dodržování, pokud je již mohou pochopit, tudíž je žádoucí, aby děti dostávaly košer jídlo.

V současné době se v Praze nachází 4 židovské školky. Jedna je samostatná, provozovaná hnutím Chabad a chodí do ní především děti izraelských podnikatelů.

Židovská obec provozuje tři školky. Jedna je na Výšinách, je to spíše experimentální školka UK Praha, kde jsou vloženy do výchovy židovské motivy. Další dvoutrídni je zapojena do souboru Lauderových škol a má třídu pro děti od 3-4 a od 4-6. Děti se tam setkávají jak s českými akreditovanými pedagogy, tak s rodilou mluvčí, která mluví hebrejsky. Poslední je součástí Domova pokojného stáří na Hagiboru. Tam se jedná víceméně o jednotřídní komunitní centrum, s převahou cizojazyčných dětí. Stravování je zajištěno z kuchyně DPS(domov pokojného stáří).

Zajímavosti

Židé si nemyslí, že by česká kuchyně nějak ovlivnila tu jejich, spíše naopak, domnívají se, že židovská kuchyně trochu zasáhla tu českou. Například macesy se hojně vyrábí na Moravě a v židovské kuchyni se dělají na svátek Pesach („židovské Velikonoce“).

Zajímavý je svátek Šábés (den odpočinku), kdy se nesmí jíst ani pít nic z obilí (např. whiskey). Tekuté pokrmy, které chtějí udržet teplé, se dají k teplému místu a tuhé se mohou nechat na teplém místě, protože ty už se znovu vařit nebudou. Jelikož v tomto svátku je zakázáno 39 kategorií prací, nemohou si židé ani zapnou troubu. K tomuto účelu se používají ploty – desky s topnou spirálou, která ohřívá na max. 40 °C, což je povoleno.

Šábés začíná a končí pitím vína. Pokud se stane, že do sudu s vínem spadne myš, chuť nijak neovlivní a není k dispozici další sud, může se toto víno použít.

Rabín Lev rozhodl, že se na Šábés bude pít bílé víno místo červeného, protože lidé říkali, že židé přidávají do vína krev pannen. Pitím bílého vína mělo být jasné, že v něm žádná krev není. Dodnes se na Šábés pije bílé víno ve Staronové synagoze, jedná se o Minhak (místní zvyk).

Na ochutnávání existuje v judaismu také pravidlo. Mohou si dát tzv. kezait. Ochutnávání jídlo je veliké asi jako oliva, ale jako oliva v Izraeli, která je velká jako slepičí vajíčko. Pokud nepřesáhnou tuto míru, jako by onen pokrm vůbec nejedli.

Židé nemohou sníst nic, co uvařil nežid. Pokud chce nežid něco pro ně uvařit, musí u něj asistovat žid, který mu se vším pomáhá: zapálí troubu, zkontroluje, zda není ve vejci krev atd., poté už je to židovské jídlo.

Mezi výjimku patří med, ten židé mohou jíst, jelikož je v něm jen minimum slin.

Dále mohou jíst jen černý kaviár, protože ten je už z mrtvých ryb. Z živých ryb nemohou, jelikož židé jsou obraz boha a nemohou nikomu ublížovat.

Existují zvířata, která kašrut umožňuje jíst, ale nejsou tradiční a proto se neprovádí. Například zabít žirafy.

Dále máme několik skupin židů, kteří se liší geograficky, jejich pravidla kašrutu jsou vesměs stejná, jen trochu se odlišují.

Aškenázové nejedí zadní hovězí, protože obsahuje velmi prokvetlý nerv. Naopak Sefardé jsou pečlivější a nerv vyndají a pochutnají si i na zadním hovězí.

Taimanin, židé v Maroku jedí maso ptáků a mléko, protože je doslova psáno, že se nemůže jíst kůzle a mléko.

V 60. letech Freinštejn měnil halachu. Farma v USA byla daleko a židovští chlapci potřebovali mléko, rozhodli se důvěřovat farářům, že se do mléka nepřidá nic jiného, i když se vyrábělo bez dozoru mašgiach. Poté toto mléko od něj odebírali.

Rozdělení židů podle dodržování kašrutu

Není pravidlem, že by se zásadami kašrutu řídili všichni příslušníci judaismu. Proto je můžeme rozdělit do několika skupin podle dodržování pravidel kašrutu. Pro složitost dodržování zásad řeší mnoho židů situaci se stravováním tím, že si vytvoří nový systém. Je to rozdělené stravování, tedy jíst košer doma ale nekošer mimo domov.

Ultraortodoxní židé dodržují zásady kašrutu a vybírají si potraviny s označením Glatt (hladký) košer, což je označení pro vyšší standard košer stravy. Je tam například záruka dohledu nad dojením mléka ortodoxním židem. Jen v nouzi jedí potraviny ze seznamu košer potravin, stanoveným rabinátem. V České republice je takových lidí zhruba sto. V Izraeli je to 8,9 % ze 45 % vyznavačů judaismu.

Ortodoxní židé dodržují zásady kašrutu. Nevadí jim, pokud potravina nemá razítko košernosti. Stačí, jim řídit se například složením na výrobku.

Konzervativní židé vnímají kašrut jako přežitek či jako dietní stravu. Jedí například nežidovský chleba, maso, které není zpracováno podle rituálu.

Liberální židům nezáleží na dodržování kašrutu. To co jim z něj přijde zajímavé, to dodržují.

Závěr

Z našeho výzkumu vyplynulo, že ortodoxní židé se potýkají s velkými problémy ohledně dodržení tradiční kašrutové stravy. V České republice je těžké získat potraviny s jistotou, že byly podrobeny dohledu ortodoxního žida, nazývaného mašgiach. V Praze se nachází hned několik košer restaurací a jídelen, které vaří jedinež z košer surovin. Obchodů s košer produkty je v České republice jen velmi málo. Ortodoxní židé jsou ochotni dovážet si potraviny ze zahraničí a zaplatit někdy až trojnásobek ceny. Toto naznačuje, že toto tradiční stravování chtějí stále dodržovat.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Záštitu udělili:

- Starosta města Holešova - **Rudolf Seifert**
- Velvyslanectví Státu Izrael v České republice
- Ministerstvo kultury - **ministr Martin Baxa**
- Vrchní zemský rabin - **Efraim Karol Sidon**
- Předseda Židovské obce Brno - **Jáchym Kanarek**

Podrobný program festivalu najdete na: www.zidovskyyfestival.cz

Partneři

- Continental
- Zlínský kraj
- Nadační fond obětem holocaustu
- Židovská obec Brno
- Židovská obec Olomouc
- RAAB Computer a RaabWeb
- Terra Vinifera
- Agrodružstvo Roštění
- Hotel Tačl
- Základní umělecká škola F. X. Ríchtra v Holešově
- Židovské muzeum v Praze

Generální partner

- RUDOLF JELÍNEK, a. s.

Mediální partneři

- Holešovsko
- Český rozhlas Zlín
- Holešov TV
- Rádio Blaník

MINISTERSTVO
KULTURY

Holešovsko

